

REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 59

Jäsentiedote 1/2012

Repolainen

Repola- Seura ry:n jäsenlehti

Numero 59, 1/2012, helmikuu

Numeron 60 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 15.4.2012 mennessä

Päätoimittaja

Pertti Rannikko

pertti.rannikko@uef.fi

puh. (013) 717422

Huhtilammentie 955, 82160 Oskola

Toimittaja

Valentina Afanassieva

Kuvatoimittaja

Raimo Määttä

Repola-Seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot takakannen etusivulla. Seuran uudet nettisivut on avattu osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita. Vanhat sivut osoitteessa www.repola-seura.org ovat vielä rinnan toiminnassa vuoden loppuun.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset

Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Sotkantie 1 E 33, 80160 Joensuu, gsm 050 599 1364, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 18 e, ainaisjäsenmaksu 150 €, kannatusjäsenmaksu 100 €, vapaaehtoinen tukimaksu 10–30 €, perheenjäsenmaksu puolisoista ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 €. Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: *Repolan ympäristöstä vetensä saavassa Lieksanjoessa on runsaasti koskia. Raimo Määttä kuvasi vuodenvaihteessa jokea Suomen puolella Ruunaalla.*

Tervetuloa vuosikokoukseen

Repola-seura ry:n vuosikokous pidetään huhtikuun 21. päivänä Joensuuissa. Seura perustettiin vuonna 1985, mutta ensimmäinen vuosikokous rekisteröitynä yhdistyksenä pidettiin vasta vuonna 1998. Seuran silloinen puheenjohtaja Erkki Mauranen kutsui Repolaisen pääkirjoituksessa väkeä kokoukseen toteamalla, että ”hallitus joutuu ensimmäisen kerran ’aidosti’ tekemään yhdistyksen jäsenille tiliä tekemisistä ja tekemättä jättämisistään. Jäsenistöllä on oikeus moittia tai kiittää hallitusta aikaansaannoksista”.

Samanlainen tilaisuus arvioida ja uudistaa seuran toimintaa on taas tarjolla. Kaksi vuotta sitten suostuin yhdistyksen puheenjohtajaksi, jotta arvokkaina pitämiäni toimintoja voitaisiin jatkaa. Tuoreena jäsenenä olin havainnut, että yhdistyksellä oli kolme hyvää toimintamuotoa: hyvin toimitettu jäsenlehti Repolainen, kesäiset Repolan matkat ja informatiiviset nettisivut. Kahtena viimeisenä vuotena Repolainen on ilmestynyt neljä kertaa vuodessa ja lehden toimittamista on pyritty jäntevöittämään. Myös Repolan matka on kahtena viime kesänä toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Nettisivujen päivittäminen on sen sijaan takkuillut. Sivujen hoitajan vetäytyttyä tehtävistään ei

hallitus monista yrityksistä huolimatta saanut tietoonsa tunnuksia, joilla sivuja olisi päästy päivittämään. Yhdistyksen hallituk-

seen palannut Tuula Kilpeläinen sai kuitenkin viime vuoden lopulla arvovallallaan tunnukset selville, opiskeli ennakkoluulottomasti kotisivujen tekemistä ja perusti yhdistykselle uudet sivut osoitteeseen www.repola-seura.net. Sieltä löytyvät aikaisemman materiaalin ohella uusimmat Repolaisen numerot ja muutakin päivitettyä tietoa.

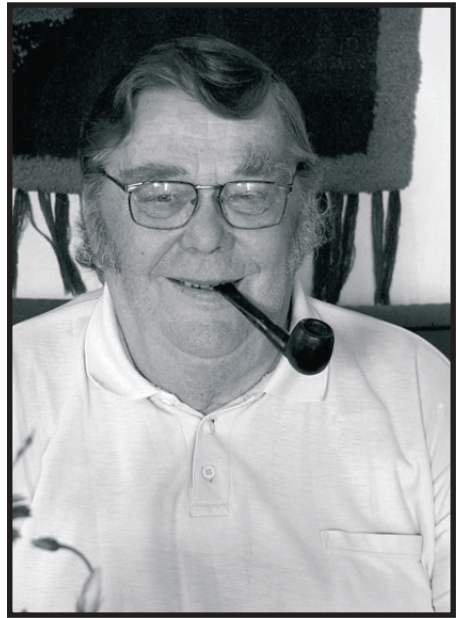
Viime vuoden vuosikokouksessa Lieksassa hyväksyimme Repolaseuralle uudet säännöt. Odotamme niille yhdistysrekisterin vahvistusta lähiaikoina, jotta voisimme jo huhtikuun vuosikokouksessa alkaa toimia niiden mukaan. Uusien sääntöjen mukaan kaikki hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan ja varajäsenistä luovutaan kokonaan.

Jäsenistön toivotaan osallistuvan aktiivisesti vuosikokoukseen. Yhdistyksestä löytyy kourallinen aktiivisia jäseniä ja perustoiminnot ovat kunnossa, joten toimintaan on helppo tulla mukaan. Mitään kriisitunnelmaa ei siis ole.

Pertti Rannikko

Leo Homanen on poissa

Repola-seuran 1990-luvun keskeisiin aktiiveihin kuulunut Leo Homanen kuoli tammikuun 3. päivänä Lappeenrannassa. Leo toimi seuran rekisteröintivaiheessa sen aktiivisena sihteerinä sekä Repolan historia-teosta valmistelleen työryhmän vetäjänä ja kirjoitusvaiheen alussa päätoimittajana. Hänen suunnittelemansa ovat myös seuran pöytästandardi ja rintamerkki.

Leo Homanen teki pitkän elämäntyönsä pääasiassa Lappeenrannassa toimiessaan kaupungin koululaitoksessa yläasteen matemaattisten aineiden opettajana vuosina 1965–1987. Hän kertoi usein, että valitsi Lappeenrannan asuinpaikaksi myös neljää lastaan ajatellen: hänen mielestään kaupungissa oli hyvä varttua, koska tarjolla oli paljon oppilaitoksia, joissa koulututtua. Lasten ei tarvitsisi lähteä opiskelemaan kauas kotoa kuten hänen aikoinaan.

Leo syntyi Iломantsissa 15. elokuuta 1931 ja asui lapsuutensa vanhempiansa Simo ja Hanna Homanen pienellä kotitilalla Rehvanan

kylässä. Samassa perheessä varttuivat muut nuoremmat sisarukset Pekka, Aira ja Marja-Leena. Kansakoulun hän kävi Iломantsin kirkonkylällä.

Nuori mies matkusti kaupunkiin ja kirjautui veljensä Pekan kanssa Joensuun poikalyseoon, jossa molemmat suorittivat 1940-luvun lopussa keskikoulun ja lukion. 1950-luvulla oli vuorossa opiskelu Jyväskylän kasvatustieteiden korkeakoulussa, mistä hän valmistui kansakoulunopettajaksi 1955.

Ammattiin valmistumisen jälkeen Leo suoritti vielä asepalveluksensa Kontiorannassa Pohjois-Karjalassa, kävi RUK:n Haminassa

ja vapautui siviiliin reservin vänrikkinä 1956. Kuollessaan hän oli reservin yliluutnantti.

Toimittuaan vuosina 1956–1964 Etelä-Savossa kahden pienen kansakoulun johtajaopettajana alkoi häntä seuraavaksi kiinnostaa jatko-opiskelu. Leo ilmoittautui Itä-Suomen seminaariin Joensuussa ja sai sieltä vuoden jatkokoulutuksessa kansalaiskoulun opettajan pätevyyden keväällä 1965. Sen jälkeen alkoi opettajan työura Lappeenrannassa, aluksi kansalaiskoulussa ja peruskoulu-uudistuksen myötä yläasteella.

Pelkkä opettajan työ ei Leolle riittänyt, vaan virtaa riitti myös moniin vapaa-ajan harrastuksiin, joista läheisin oli useiden kuorojen johtajana toimiminen. Hän oli Karjalakuoron perustajajäsen sekä sen ensimmäinen johtaja vuonna 1976. Hän toimi myös Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry:n Sulasolin Etelä-Karjalan piirin toiminnanjohtajana useita vuosia 1980-luvulla. Aktiivisuudestaan kuorotoiminnassa tasavallan presidentti palkitsi hänet *directus cantus* -arvonimellä. Arvonimi tarkoittaa suomeksi laulunjohtajaa ja se oli kantajalleen suuren ylpeyden aihe.

Toimelias eläkeläinen

Leon isä Simo oli lähtöisin nykyisen itärajan takaa Repolasta, joten hän liittyi Repola-seuraan. Seuran

toiminnan myötä hän kiinnostui sukututkimuksesta ja alkoi kartoittaa eläkevuosinaan sukunsa vaiheita. Yle teki Leon aloitteesta aiheesta myös kaksi tv-ohjelmaa nimeltään ”Repola - unohdettu vaihtomaa” ja ”Homanen Repolassa”. Molemmat dokumentit esitettiin televisiossa lokakuussa 2005.

Leo asui eläkkeellä ollessaan muutamia vuosia kotitalossaan Ilomantsin Rehvanassa. Taitavana kirvesmiehenä hän remontoi lapsuudenkotinsa samalla hyvään kuntoon.

Ilomantsista hän palasi elämänsä ehtoopuolella takaisin Lappeenrantaan. Hän oli vuosien varrella kiintynyt eteläkarjalaiseen virkeään kaupunkiin ja sinne oli pohjoiskarjalaisen supliikkimiehen loppujen lopuksi helppo palata. Ennen kaikkea siellä asuivat kolme hänen neljästä lapsestaan ja useimmat lastenlapset.

Sukulaiset ja ystävät muistavat edesmenneen Leo Homasen iloisena ja toimeliaana miehenä, jolle joutenolo oli tuntematon käsite. Opettajana hän oli oppilailleen aito pedagogi ja myötäeläjä, jonka puoleen kaikkien, myös omien lasten ja ystävien, oli ongelmissaan aina helppo kääntyä.

Ismo Homanen

Kirjoittaja on Leo Homasen esikoispoika

Topi ja Nadja Nuija 50 vuotta aviossa

Useimmat Repolassa käyneet suomalaiset ovat tavanneet inkeriläisen Topi Nuijan, joka mielellään tulee keskustelemaan suomalaisten kanssa. Kun Topi ja hänen vaimonsa Nadja vielä olivat paremmassa kunnossa, monet myös majoittuivat heidän luonaan. Tammikuun 1. päivänä tuli kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun Topi ja Nadja avioituivat. Lähetämme myöhästyneet onnitte-lut heille sinne Repolaan.

Anatoli (Topi) Nuija syntyi 20.6.1936 Leningradin piirissä Tortolovan kylässä. Kylä tuhoutui sodan aikana ja jäi autioksi. Opiskeltuaan Petroskoissa koneenkäyt-

täjäksi Topi tuli vuonna 1958 Repolan alueelle uitto- ja metsätöihin. Hän oli 24 kesää hinaajalla koneenkäyttäjänä ja kapteenina. Syksyksi hän yleensä ehti vielä Lieksanjoelle luovuttamaan puita suomalaisille. Talvisin hän kuljetti autolla miehiä hakkuutöihin. Eläkkeelle Topi siirtyi vuonna 1991.

Aluksi Topi asui Omeliessa, mutta naimisiin mentyään muutti vuonna 1962 Repolan pääkylään. Valkovenäläinen vaimo Nadja toimi keittäjänä sairaalassa ja lastentarhassa. Topilla ja Nadjalla on kaksi lasta, Elia ja Sergei.

Topi Nuija (oikealla) repolaseuralaisten kanssa Repolan kyläjuhlassa viime kesänä (kuva Raimo Määttä)

Repola ja Vienan Karjala

90 vuotta sitten

Vuoden 1922 alkukuukaudet olivat ratkaisevia nykyisin Suomessa asuvien repolalaisasukujen kannalta. Pakolaisaallon mukana Repolasta ja Vienan Karjalasta siirtyi suuri joukko ihmisiä rajan yli Suomeen. Tuon ajan tapahtumia kuvataan seuraavassa kahden suomalaisen historiantutkijan, Pekka Nevalaisen ja Matti Lackmanin, kirjoista lainattujen sitaattien avulla.

Pakolaishyöky Suomeen

Lainaus Pekka Nevalaisen kirjasta ”Viskoi kuin Luoja kerjäläistä. Venäjän pakolaiset Suomessa 1917–1939” (SKS 1999, s. 26):

”Syksyllä 1921 Edvard Gylling, Karjalan työkansan kommuunin toimeenpanevan komitean puheenjohtaja, totesi haikeana, ettei karjalaisia ollut onnistuttu vetämään neuvostojärjestelmään. Itsehallinto oli jäänyt olemattomaksi, sillä valtikkaa pitelivät venäläiset. Itä-Karjalaa hallittiin yhä kuin venäläistä kuvernementtia, eikä Petroskoilla ollut otetta Vienasta.

Tämä ja sotakommunismin aiheuttama kurjuus kypsytti vienalaisten vastarintaa, jota olivat vielä lietsomassa Suomessa asuvat itäkarjalaiset vaikuttajat, pakolaiset ja suomalaiset aktivistit. Ruutitynnyri räjähti vuoden 1921 lopulla kansannousuksi.

Eri puolille Vienaa syntyneistä kapinaryhmistä muodostunut, lopulta noin 3000-miehiseksi paisunut *Karjalan vapautusarmeija* aloitti sotatoimet lokakuun 1921 lopulla. ”Metsäsisseihin” liittyi myös suomalaisia vapaaehtoisia ja satoja Suomeen saapuneita pakolaisia.

Laajimmillaan vapautusarmeija hallitsi valtaosaa Vienasta ja Aunuksen pohjoisia kuntia. Hajallaan toimivat metsäsissit joutuivat

kuitenkin vetäytymään, kun Moskova keskitti heitä vastaan huomattavasti sotilasvoimaa. Ensimmäiseksi sissit perääntyivät Suomeen Porajärveltä vuoden 1922 alussa, viimeisinä tultiin Vienasta helmi-kuun lopussa.

Itä-Karjalan sekasorto heijastui järjestyttävällä tavalla Suomen puolelle. Pakolaisia alkoi saapua Pielisjärvelle tammikuun 1922 ensi päivinä, kohta myös Kuhmonniemelle.

Varsinaiset, valtavat ihmisvirrat purkautuivat rajan takaa sotajoukkojen murtuessa ja perääntyessä. Helmikuun alusta lähtien rajaseuduilla Kuusamosta Pielisjärvelle tungeksivat loputtomat pakolaiskaraavaanit hevosineen ja elikoineen. Liikkeellä raahautui suurin yhtenäinen pakolaisvyöry, joka Suomessa koskaan koettiin. Helmikuun 1922 loppuun mennessä oli maahan saapunut yli 11 200 Itä-Karjalan pakolaista.

Tämän jälkeen tulva laski ja rajan takaa livahteli enää yksittäisiä ihmisiä. Joukossa oli väkeä, joka oli paossa toistamiseen. He olivat yleensä miehiä, jotka Suomessa aikaisemmin oleskeltuaan olivat palanneet sotimaan kotikonnuilleen.

Monet seikat työnsivät ihmisiä kyläkunnittain pakosalle. Useat karkasivat neuvostojärjestystä ja nälkää, mutta myös bolševikkien kosta. Kouriintuntuva tilanne – taistelujen pauke ja liekkeihin hulmahtavat talot – ajoi liikkeelle. Metsäsissijoukot yrittivät lisäksi evakuoita sotatoimialueita.”

Neuvostojoukot kukistavat kansannousun

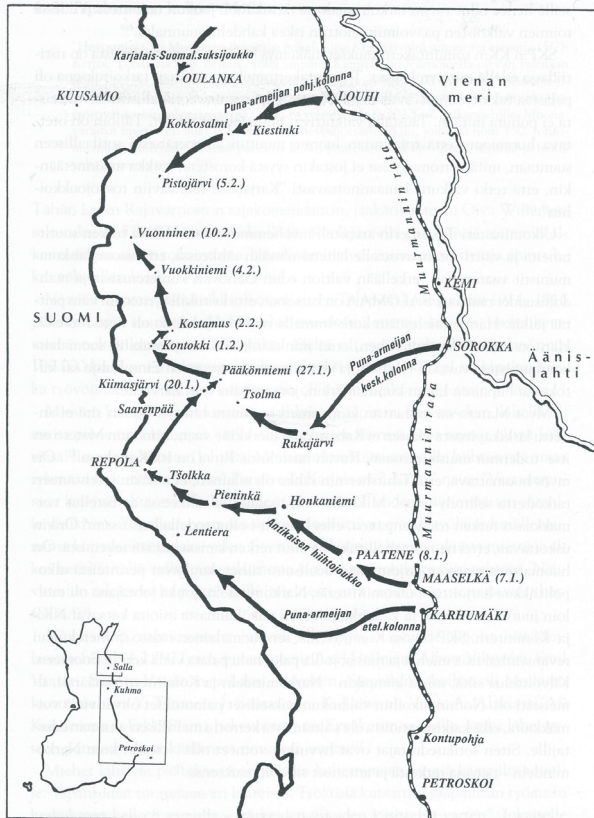
Seuraavat lainaukset ovat Matti Lackmanin kirjasta ”Jahvetti Moilanen – läskikapinan johtaja” (Oulun Historiaseuran julkaisuja 1993, s. 41–43). Oheinen puna-armeijan operaatioita vuoden 1922 alussa kuvaava kartta on samasta teoksesta (s. 55):

”Puna-armeija marssitti kapina-alueelle noin 13 000 miestä, joiden uskottiin riittävän rauhoittamaan tilanne, kukistamaan metsäsissit ja tuhoamaan ”valkobandiitit”. Usko ei ollut tiedon väärsti. Puna-armeija oli kovin raskasliikkeinen Karjalan metsäisellä ja lumisella sotänäyttämöllä, eikä sen massalla voitu jyrätä hiihtäen liikkuvia ja helposti maastoon kätkeytyviä sissejä. Sen sijaan komentaja A. Sedja-

kinin joukot juuttuivat lumisille teille. Tarvittiin muita lääkkeitä.”

”Kohta pantiin myös kansainvälisen sotakoulun (punaupseerikoulun) suomalaiset oppilaat liikekannalle. Koulu sai 4.–5.1.1922 käskyn muodostaa oppilaistaan hiihtopataljoona ja lähettää se Karjalan rintamalle ..... Kurssipataljoonan komentajaksi nimitettiin Toivo Antikainen, joka oli jo kokenut taistelija nuoresta iästä huolimatta. Käskyn mukaan joukon oli siirryttävä Maaselän asemalle ja noustava siellä suksille.”

”Antikaisen johtamana kaksi komppaniaa käsittäneen hiihtojoukon onnistui varsin pian murtaa metsäsissien ja valkосуomalaisen vastarinta. Sotakoululaisten joukko löi kapinalliset eri taisteluissa, mm. Kiimasjärvellä 20.1.1922 ja Pääkönniemessä 27.1.1922. Sotänäyttämö joutui ratkaisevasti neuvostojoukkojen hallintaan.”

Puna-armeijan joukkojen etenemissuunnat vuoden 1922 alussa

Pakkasella pakoön Kuhmoon

Edellä olevia tutkijoiden kuvauksia alkuvuoden 1922 tapahtumista täydennetään seuraavassa yksittäisen perheen pakomatkan kokemuksella. Tuula Kilpeläinen kuvaa ukkinsa Vasili Ontonpoika Homasen perhekunnan pakomatkaa Repolan pitäjän pohjoisosassa sijaitsevasta Saarenpään kylästä. Yksi tekstissä mainituista Homasen veljeksistä oli Leo Homasen isä Simo. Artikkelin on lyhennelmä Repolaisen numerossa 29 ilmestyneestä kirjoituksesta.

Pakkasyönä tammikuussa 1922 pakeni Saarenpäästä Homasia ja muitakin perhekuntaa Suomen puolelle Kuhmoon. Repolan kirkonkylän ja Lieksan välille oli rakennettu puhelinyhteys vuosikymmenen vaihteessa. Pekka Ontonpoika Homanen oli siirtynyt Saarenpäästä jo aiemmin Lieksaan kauppa-apulaiseksi. Hän soitti Repolan pogostalle ja käski viedä kiireesti sanaa, että oli lähdettävä joutuisasti Suomeen. Syy oli selvä: osa veljeksistä oli osallistunut ”kapinaretkille” vuosina 1918–21. Sanaa tuotiin 40 kilometrin päässä sijaitsevaan Saarenpään kylän jokaiseen taloon. Ihmisiä oli alettu vangita kirkonkylällä Repolassa.

Lähtöön valmistauduttiin nopeasti: mukaan otettiin vähän vaatetta ja syötävää. Parempia vaatteita piilotettiin läheiseen saareen. Sannottiin, että palataan kahden viikon kuluttua takaisin. Mutta Homasten

veljesten talon salin hieno katto-kruunu särjettiin, koska veljekset tiesivät, että paluuta ei ole. Eläimet jäivät paikoilleen navetoihin ja kissa jäi pankolle katsomaan, kun lähdettiin. Vasili-vaarillani oli jo tuolloin vaimo ja viisi lasta rekeen laitettaviksi.

Kymmenien hevosrekien muodostama raito oijistautui tutulle kauppatielle Kuhmonniemen suuntaan. Nuoria poikia ja tyttöjä hiihti hevosten vanavedessä, koska reessä oli paikkoja vain kaikkein pienimmille lapsille ja äideille, joilla oli sylilapsi. Ensimmäiset kolmekymmentä kilometriä tultiin melkein paniikissa mahdollisimman joutuisasti. Kun rajalinja oli ylitetty, tehtiin heti suuret tulet, koska oli hyvin kylmää. Yksi vauva oli menehtynyt siihen mennessä. Lämmittelyn jälkeen jatkettiin matkaa kohti Kuhmonniemen (nykyisen Kuhmon) kirkonkylää.

Homaset ja muutama muu hevuskunta pääsi majoittumaan Hukkajärven itäpäässä sijaitsevaan Vehkalahden taloon. Lattialle asetuttiin lautturiin nukkumaan. Saarenpäästä lähdettyä oli taitettu matkaa 40 kilometriä. Seuraavana päivänä matkaa jatkettiin Hukkajärveltä aina Kähkölän taloon saakka, jossa saatiin olla useamman yön. Samalla mietittiin, minne perheelliset voivat asettua ainakin seuraavaan kesään saakka.

Ukkini Vasili vei lapsensa Leenan (Jelena), Villen, Heikin, Tainan ja Veeran sekä vaimonsa Idan (Irina os. Pikarinen) Lammasjärven rannalla sijaitsevaan Pulkkilan taloon. Seuraavana kesänä he saivat hankittua oman lehmän, joka saatiin sijoittaa talon navettaan. Majoitustalot eivät olleet mitään suurtiloja, mutta niiden väki koetti auttaa ihmisiä heidän ahdingossaan.

Homasen veljekset hakivat nuotansa Saarenpäästä seuraavana kesänä. Nuotta katkottiin palasiksi ja tuohiset painot irrotettiin. Kuusi veljestä jakoi nuotan reppuihinsa;

Homasen veljeksistä neljä äitinsä Agafian ympärillä Kuhmon Lentuassa vuoden 1950 paikkeilla. Vasemmalta Santeri, Pekka, Mikko ja Simo. Agafian takana Santerin poika Taisto.

yksi reppu painoi 50–60 kiloa.

Elantoa hankittiin kalastamalla ja savotoillakin alettiin käydä. Osa pakoväestä jatkoi matkaa eteenpäin Lieksaan tai Nurmekseen, jos siellä oli sukulaisia. Hukkajärventien varrelle jäi Homasia, Kiirikkejä ja Jehimoffeja. Itse asun edelleen samassa paikassa, jonka isovanhempani hankkivat 1930-luvulla.

Tuula Kilpeläinen

Feodoroffeista suomalaisiksi Huotareiksi

Kuhmolaisen Hannu Huotarin karjalainen isoisä oli vielä Repolassa asuessaan nimeltään Ivan Feodoroff. Suomessa hän muutti nimensä Juho Huotareiksi. Hannu Huotarin isä, yksi Ivanin pojista, sai Repolassa nimekseen Feodor. Suomessa nimi muuttui Heikiksi. Seuraavassa kirjoituksessa Hannu Huotari kuvaa isoisänsä ja isänsä kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan.

Rekimatka

Isoisäni Ivan Feodoroff (s. 1879) oli Karjalan kansannousuissa valinnut sen puolen, joka lopulta hävisi yhteenotot. Sen seurauksena Juho joutui perheineen tekemään yötä myöten kiireisen pakomatkan hevosreessä kotitalaltaan Repolan Virran kylästä Kolvasjärven kautta Suomen puolelle Kuhmoon. Tällaisen tiivistelmän voi rakennella asianosaisten omien kertomusten pohjalta Feodoroffin perheen ”lännentien” alusta helmikuussa 1921.

Sitä ennen oli lyhyenä aikana tapahtunut paljon. Tätä kaikkea Ivanilla lienee ollut hyvä tilaisuus pohtia hoputtaessaan hevostaan yli kolmenkymmenen virstan matkalla kotoaan Suomen rajalle. Matka jatkui öisellä tiellä Kuhmon Venäjänvaaran taloon, joka oli perheen ensimmäinen yöpymispaikka pakolaisena. Tunteimatton, epävarma

tulevaisuus todennäköisesti pelotti. Erityisesti huoletti kauppiaan apupoikana olleen vanhimman lapsen, Vasselein, jääminen Repolaan. Poika kuitenkin ilmestyi Suomessa läheistensä pariin melko pian perheen pakomatkan jälkeen.

Venäjänvaaralla matkalaiset otettiin yöksi pirtin lämpimiin ja vauvalle isäntäväki vielä antoi villasukat. Tulijat eivät edes olleet talossa ensimmäiset näillä asioilla liikkuneet karjalaiset, joita oli alkanut kulkeutua Kuhmoon jo vuonna 1918. Feodoroffit olivat nyt joka tapauksessa tehneet peruuttamattoman ratkaisunsa. Ainoana vaihtoehtona oli sopeutuminen uuteen, vieraaseen elämään, johon toki oli monin tavoin saatu jo aikaisemmin kosketuspintoja. Niistä vähäisimpiä ei ollut se, että Ivanin Nasti-emäntä oli Repolan länsiosassa sijaitsevan Tuulivaaran kylän Larisia, joita asui vanhastaan molemmin puolin

valtakunnan rajaa. Tästäkin syystä Lieksa, Nurmes ja Juukakin olivat Feodoroffeille entuudestaan tuttuja.

Mujejärvelle kauppiaaksi

Monet repolalaisista ja muistakin karjalaisista jatkoivat Kuhmosta matkaansa toisaalle Suomeen. Ivan Feodoroff siirtyi ensin Pohjois-Karjalaan Juuan pitäjään, mistä hän muutti jonkin ajan kuluttua pohjoisemmaksi ja asettui vihdoin pitkäksi aikaa kauppiaaksi Mujejärven kylään Nurmeksen puolelle aivan Kuhmon rajan tuntumaan. Seutu oli kohtuullisen hyvä asumiin ja elämä näytti muotoutuvan mukavasti. Nurmeksen ja Kuhmon välistä maantietä kulkeva rahtiliikenne piti yllä säännöllisiä yhteyksiä ulkomaailmaan. Rahdin ajajien joukossa oli hevostmiehinä muutamia vanhastaan tuttuja Karjalan pakolaisia, jotka mielellään pysähtyivät Ivanin kaupalle lepäämään ja vaihtamaan kuulumisia. Tälläkin tavalla säilyi maahanmuuttajien keskuudessa ainakin osa omasta kulttuurista.

Tosin elämisen alku Suomessa ei ollut Ivanillakaan kovin helppo. Sekaannusta ajatuksen juoksuun aiheutti erityisesti se, että Neuvostoliitto aloitti karjalaispakolaisten pitkän ja sinnikkään takaisinväyksen. Siihen oli Tarton rauhansopimuksen mukaan jonkin-

lainen oikeuskin, sillä pakolaisilla oli määräajan sisällä mahdollisuus valita, kumpaan valtakuntaan he halusivat asettua. Tällä perusteella Neuvostomaa kävi Suomessa karjalaisväestöön suunnattua kotiinpaluukampanjaa. Monet lähtivätkin takaisin, usein katastrofaalisiin seuruuksiin. Ivan Feodoroffkin suunnitteli paluumuuttoa. Hänen Nasti-vaimonsa kuitenkin ilmoitti, että mies saa halutessaan olla riittävän herkkäuskoinen ja palata Repolaan, mutta vaimo lapsineen tahtoi ehdottomasti jäädä Suomeen. Niinpä Ivankin jäi.

Suomeksi elämistä

Useimmilla Karjalan pakolaisilla oli voimakas tarve integroitua, ikään kuin maastoutua uuteen kotivaltioonsa ja sen kulttuuriympäristöön. Sitä ilmensi esimerkiksi joukkokäyttäytymiseksi laajennut nimien suomalaistaminen, johon niin esivalta kuin heimoaatetta ajavat järjestötkin maahanmuuttajia kannustivat. Tässä muotiaallossa myös Ivan Feodoroff vaihtoi nimensä Juho Huotariksi ja hänen neljänneksi vanhin poikansa Feodor sai uudeksi nimekseen Heikki.

Suomen kansalaisuutta perhe ei kuitenkaan vielä saanut jostakin syystä hankittua. Asia näyttää muodostuneen vanhoille Huotareille syystä tai toisesta tärkeäksi vasta vuonna 1935. Tältä ajankohdalta

on olemassa heille tätä tarkoitusta varten annettu Suomen Ortodoksisen kirkon Viipurin hiippakunnan Karjalan pakolaisten kreikkalaiskatolisen hoitopiirin todistus. Pikanttina yksityiskohtana tuosta todistuksesta voi mainita, että siinä on todettu molempien kyseisten henkilöiden nauttivan kansalaisluottamusta, vaikka he eivät vielä edes olleet maamme kansalaisia!

Juho ja Nasti saivat Karjalassa syntyneiden lastensa lisäksi Suomessa vielä kaksi poikaa ja viimein vuonna 1929 ainoan tyttären, josta tehtiin äitinsä kaima. Juhon puoti pysyi Nurmeksen Mujejärvellä pystyssä 1930-luvun alun pulavuosiin saakka, jolloin hänen liiketoimintansa tukehtui luottotappioihin. Hänen oli ollut vaikeaa jättää antamatta kaupasta välttämättömyystavaroita velaksi naapureille ja hyvälle tutuille, joiden talous sortui yleisessä yhteiskunnallisessa ahdingossa vieden Juhonkin kyläkaupan lopulta nurin.

Aikaa myöten hän sitten muutti Nasti-emäntänsä, kahden nuorimman poikansa ja tyttärensä kanssa Kuhmoon asustelemaan vanhuuden päiviään. Muut jälkeläiset olivat jo siinä vaiheessa aikuistuneet ja aloittaneet itsenäisen elämänsä. Juho oli kirkonkirjojen mukaan syntynyt vuonna 1879 ja siirtyi Kuhmossa tuonilmaisiin vuonna 1948. Hän menetti kaksi pojistaan, Ollin ja Santerin, sodassa, johon

he osallistuivat uuden isänmaan puolesta ja entistä vastaan. Juhon vaimo eli leskenä miehensä kuoleman jälkeen vielä vuosikymmenen verran.

Venäjän kansalaisena Suomen armeijassa

Huotarien pojista Heikki, entinen Feodor Feodoroff (s. 1917), hankki elantonsa aluksi sekalaisissa ruumiillisissa töissä ja päätyi sitten joksikin aikaa Mätäsvaaran molybdeenikaivokselle konemieheksi. Perheen hän perusti jo ennen talvisodan alkua ja sai pojan joulukuussa 1939. Vaikka Heikki oli edelleen Venäjän kansalainen, hänet kutsuttiin neljä päivää poikansa syntymän jälkeen Suomen armeijaan aseelliseen palvelukseen, jota kes-

Heikki Huotari sotilaana

Heikki perheineen vuonna 1949

tikin sitten yhtäjaksoisesti marraskuuhun 1944.

Talvisodassa Heikki Juhonpoika taisteli Kuhmon rintamalla, jatkosodassa taas jääkäriyrykmentti 12:ssa, ns. Jänkäjääkäreissä, Karjalan useilla rintamalohkoilla. Ne sijaitsivat pohjoisimmillaan Sallan, Louhen ja Kiestingin suunnilla, itäisimmillään Äänisniemen, Povenksan ja Sta-linin kanavan alueilla sekä lopulta Kannaksella Vii-purin maalaiskunnan Ihantalan kentillä. Merkittävän osan jatkosodasta Heikki oli Jänkäjääkäreis-

sä joukkueenjohtajan ja sittemmin pataljoonan komentajan adjutanttin Erik Saxbergin taistelulähettinä sekä samassa yksikössä ryhmänjohtajana. Hän ennätti siis sodassa käydä miltei joka puolella entistä kotimaataan Karjalaa, aina sen itäisimpiä kolkkia myöten. Näistä tapahtumista on annettu nimenomaan JR 12:n osalta yksityiskohdaisia kuvauksia Eino Pohjamon muistelmaja dokumenttiteoksissa *Jänkäjääkärit* ja *Rauta palaa*.

Heikin äidin nuorin sisar Maria Larinen työskenteli Suomeen pa-

ettuaan opettajattarena Iломантsin Mekrijärvellä ja myöhemmin Lieksassa, mistä hän aikanaan jäi vanhuuseläkkeelle. Suomalaisten miehittäessä Itä-Karjalaa oli Maria jatkosodan aikana opettajan-tehtävissä alkuperäisessä kotipitä-jässään Repolassa Tsolkan kylän koululla. Eläkevuosinaan Maria Larinen pääsi vihdoin 1960-luvulla käymään Petroskoissa ja sai yhteyden Karjalassa tuolloin eläneeseen veljensä perheeseen. Muista Feodoroffien ja Laristen sukujen Neuvostoliitossa henkiin mahdollisesti jääneistä jäsenistä ei ole käytettävissä tietoja.

Pientilalle Kuhmoon

Sodan aikana Heikin avioliitto oli hajonnut. Armeijan rullista päästyään hän asettui asumaan Kuhmoon, missä myös hänen vanhempansa ja nuorimmat, Suomessa syntyneet sisaruksensa elivät. Heikki avioitui kohta uudelleen, nyt kuhmolaisen talontyttären kanssa ja liitti uuteen perheeseensä myös ensimmäisessä avioliitossa syntyneen poikansa. Näin hän aloitti pienviljelijäelämänsä. Siinä toimeentulo hankittiin pääasiassa vaimon perintötilan vähäisestä maa- ja metsätaloudesta ja talvisavotoista. Erään vanhan tilallisen kanssa hän teki puutavarayhtiölle yli vuosikymmenen ajan keväisin irtouittourakoita, joihin palkkasivat aina tarpeellisen mää-

rän aputyövoimaa.

Aikaa myöten Heikin uudessa avioliitossa syntyi seitsemän lasta, joista tuoni korjasi varhain kaksi. Muista lapsistaan kaksi siirtyi suuren muuttoaalton mukana Ruotsiin. Suomessa elää neljä jälkeläisistä, joista kolme on jäänyt Kuhmoon. Perinteisenä ortodoksina Heikkiä lienee aikanaan harmittanut se, että kaikki lapset kastettiin luterilaisiksi ilman hänen tai lutherinuskaisen vaimonsa virallista suostumusta. Silloisen kirkkolain mukaan olisi lapsen kuitenkin saanut kastaa äidin uskoon vain molempien vanhempien kirjallisen luvan nojalla. Kyseisenlainen toiminta kuvanneekin osaltaan yhteiskunnan tuolloista vallankäytön menettelyä ja mentaliteettia. Illegaalitkin toimet voivat enemmistöaseman turvin muuttua yhteisössä legitimeiksi.

Suomen kansalaiseksi

Heti sodan jälkeen oli Heikin raskaimpana huolenaiheena se, että häneltä edelleenkin puuttui maamme kansalaisuus. Uudessa poliittisessa tilanteessa asian teki erityisen arkaluontoiseksi hänen aktiivinen osallistumisensa molempiin sotiin Suomen armeijassa Neuvostoliittoa vastaan. Kysymys ratkesi kuitenkin lopulta ilman suurta draматиikkaa vuoden 1948 tammikuussa, kun tasavallan presidentti J. K. Paasikivi myönsi hänelle kansalaisoikeudet.

Presidentin päätösasiakirjassa varmennuksena oli itsensä tuolloisen sisäministerin Yrjö Leinon allekirjoitus. Näin oli karjalaisesta Feodor Ivanovitsh Feodoroffista monen mutkan kautta lopullisesti tullut suomalainen Heikki Juhonpoika Huotari. Hän ja aikanaan hänen jälkeläisensäkin olivat näin päässeet integroitumaan tukevasti suomalaiseen yhteiskuntaan.

Vuonna 1955 Heikki pääsi valtion tie- ja vesirakennuslaitoksen työnjohtajaksi Kuhmon tiemestaripiiriin. Siitä tehtävästään hän jäi sairauseläkkeelle reilut 18 vuotta myöhemmin. Neuvostoliitossa hän ei koskaan sodan jälkeen suostunut käymään. Kun tämän kirjoituksen tekijä vaimonsa kanssa vuonna 1994 vieraili Repolassa, kylän hammaslääkäri osasi paikallisen karjalaisuvun tyttärenä opastaa meidät kävijät Virran kylään Ivan Feodoroffin tiluksille. Entinen pihapiiri kantoi edelleenkin kansan suussa ”Iivanan paikan” nimeä, vaikka tuon nimen merkityssisältö ei aivan ilmeisestikään enää ollut tuttu nykyisille repolalaisille. Paikalla olivat jäljellä vain rakennusten kivijalat ja vankaksi metsäksi muuttuvat pelto- ja ketoaukiot. Seitsemän vuosikymmentä olivat tehneet tehtävänsä.

Tuon käynnin yhteydessä kyseisessä pihapiirissä otettuja valokuvia kotonaan katsoessaan pystyi Heikki palauttamaan mieleensä

Heikki Huotari ukkina

saunan kiuasta ja pohjaa esittävästä kuvasta lapsuusmuiston asuinrakennuksen ja järvenrannan välisestä polusta sekä siitä, kummalla puolen savusaunan oviaukkoa kiuas sijaitsi.

Isäni Heikki Huotari siirtyi viimeisenä Repolasta paenneista Feodoroffeista tuonilmaisiin yövuoteellaan kotonaan vaimonsa perintötilalla kesällä 1996. Hänen leskensä Helli asuu edelleen Kuhmossa. Kun Heikki siunattiin ortodoksisin menoin haudan lepoon Kuhmon uudelle hautausmaalle, toi harventunut Jänkäjääkärien joukko tervehdyksensä monivuotiselle taistelutoverille. Heikin ensimmäinen vaimo Hanna (os. Nykänen) asui pitkään Ruotsissa, mistä on tietävästi palannut Pohjois-Karjalaan.

Hannu Huotari

Metsästys Repolan ympäristössä

Rajantakaisen Karjalan villieläinten kannat poikkeavat selvästi Suomen oloista. Karhu- ja susitiheys on moninkertainen Suomeen verrattuna, mutta hirviä siellä on vähemmän kuin meillä. Suurpetojen suuri määrä johtuu osaksi haja-asutuksen puuttumisesta. Karhut ja sudet ovat saaneet kuljeksia rauhassa, kun kylistä erillään olevia, yksittäisiä asumuksia ei ole. Suurpetojen suuri määrä on puolestaan supistanut hirvikantoja. Ratkaisevampi syy hirvien vähäiseen määrään lienee kuitenkin viljelymetsätalouden puuttuminen. Suomen puolellahan hirvikannan runsastuminen liittyy taimikkoalueiden kasvuun, mikä kattoi hirville valmiin ruokapöydän.

Repolassa oli viime syksynä yksi neljän miehen hirviporukka, jolla oli lupa kolmen hirven kaatoon. Hirviluvan hinta on 1 500 ruplaa, noin 37 euroa. Karhuluvan hinta Karjalassa on 3 000 ruplaa, mutta niitä repolalaisilla ei ollut. Tosin meille kerrottiin, että jos karhu sattuu tulemaan metsästäjää vastaan, se kyllä ammutaan.

Hirvikoiria ei Repolan alueella ole, mutta pimeään aikaan voidaan metsäautoteillä ajamalla nähdä hirven silmät auton valojen loisteessa ja pyrkiä näin ampumaetäisyydelle. Järvellä uimassa tavattuja hirviä pyydetään ilman lupaa ajamalla veneellä sen viereen ja katkaisemalla kirveellä sen selkäranka.

Susia Karjalan tasavallassa saa ampua vapaasti ympäri vuoden ja yleensä siitä on maksettu myös tapporaha. Kun tapporahaa ei tasavallan kireän budjettitilanteen vuoksi parina vuotena maksettu, kasvoi susikanta 400 yksilöön, jolloin karjaa ja lemmikkieläimiä jäi aikaisempaa enemmän susien saaliksi. Viime syksynä aikuisesta sudesta ruvettiin taas maksa-

maan 4 000 ruplan eli runsaan sadan euron tapporahaa. Ampuja voi vielä ansaita toisen mokoman myymällä suden nahkan. Tämän vuoden tammikuun aikana Karjalassa ammuttiin kaikkiaan kaksitoista sutta.

Pertti Rannikko

Hallitus 1.4.2011 – 31.03.2012

Puheenjohtaja

Pertti Rannikko, puh. 013-717422 , pertti.rannikko@uef.fi
Huhtilammentie 955, 82160 OSKOLA

Varsinainen jäsen

Valentina Afanassieva, *varapuheenjohtaja*
gsm 040 716 5151
Torikatu 3 D 25, 80110 JOENSUU
valentina.afanassieva@elisanet.fi

Tuula Kilpeläinen, *taloudenhoitaja*
gsm 044 330 55 29
Niemiskyläntie 51, 88900 KUHMO
tuula.kilpelainen@iki.fi

Päivi Kiiskinen, *jäsensihteeri*,
gsm 050 599 1364,
Sotkantie 1 E 33, 80160 JOENSUU.
paivi.kiiskinen1@gmail.com

Raimo Määttä, gsm 0400 273365
Teollisuuskatu 11, 80100 JOENSUU
mediamaatta@gmail.com

Jari Jolkkonen, gsm 045 114 8525
Piironenpellontie 7, 83400 VIINIJÄRVI
jk.jolkkonen@gmail.com

Kosti Heikkinen
gsm 0400 354051
Vehkakatu 4, 81700 LIEKSA
kosti.heikkinen@gmail.com

Varajäsen

Pekka Kyöttinen, gsm 0500 186 625
Josulantie 14, 83720 KUOREVAARA

Pentti Tuomi, puh. 013-825 960
Ruuhitie 52 G 27, 80160 JOENSUU

Martti Nesterinen, gsm 040 831 3869
Harjupolku 2 as.2, 81700 LIEKSA

Mikko Pikarinen

Hannu Karhu, gsm 0400 120 481
Sudenpolku 18, 88900 KUHMO
asianajotoimisto@karhu.inet.fi

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*
gsm 050 5204121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

REPOLA-SEURA R.Y.

Vuosikokous 21.4.2012 Joensuussa

Repola-seura ry:n vuosikokous pidetään lauantaina 21.4.2012 Joensuussa Itä-Suomen yliopiston tiloissa klo 13 alkaen. Tilaisuuden aluksi kertovat kokouksen alla Repolasta ja Lentierasta palanneet Pertti Rannikko ja Raimo Määttä tuoreimmat kuulumiset rajan takaa. Samalla katsotaan myös video viime kesän Repolan kyläjuhlista. Varsinainen vuosikokous alkaa noin klo 14. Esillä ovat sääntöjen 10. pykälän mukaiset asiat (mm. tilinpäätös, vastuuvapauden myöntäminen, toimintasuunnitelma, hallituksen jäsenten valinta.)

Kokouspaikka sijaitsee Aurora-rakennuksessa, joka on ensimmäinen rakennus oikealla Joensuun keskustasta yliopisto-alueelle tultaessa (Yliopistokatu 2). Sen edessä on pysäköintialue. Sisäänkäynti kokoussaliin (1. kerros) on talon keskiosasta, josta tarkempi ohjeistus (tarvittaessa voi soittaa 050 3728606).

Tilaisuudessa on kahvitarjoilu. Tervetuloa!

Heinäkuussa Repolaan

Repola-seura järjestää jälleen ensi kesänä matkan Repolaan. Matka-ajankohta on 13.–16. heinäkuuta. Matkareitti rajalle on Joensuu-Lieksa-Nurmes-Kuhmo. Pyydämme matkasta kiinnostuneita ilmoittautumaan huhtikuun loppuun mennessä Pertti Rannikolle (yhteystiedot löytyvät edelliseltä sivulta).

Kyse on vasta alustavasta kartoituksesta, ei sitovasta ilmoittautumisesta.